

Záplavy a povodně, mimo bouřkových

Popis problému

Jako povodeň je vhodné označovat vodu tekoucí mimo běžné koryto vodního toku, s možnými škodlivými účinky vinou proudění („prohnala se tudy povodeň“). Jako záplavu pak ponoření území pod hladinu vody, která může být i stojatá a nemusela přijít z trvale existujícího vodního toku. V případě záplavy vznikají škody už samou přítomností vody. (Pojišťovnictví jako povodeň označuje vodu, která vystoupila z koryt vodních toků či hrází nádrží, ať jde o vodu tekoucí nebo stojatou, ostatní případy označuje jako záplavy.) Na tomto listu pomijíme přívalové povodně (angl. flash floods, česky též nevhodně nazývané bleskové) z bouřek, těm je věnován samostatný list.

Záplavy a povodně mohou vyžadovat evakuaci lidí a další omezení běžného fungování. Mohou také negativně ovlivňovat životní prostředí, naplavit materiál nebo působit znečištění. Běžně narušují dopravní obslužnost, někdy i dodávky elektřiny, tepla i zemního plynu. S ohledem na klimatickou změnu a v závislosti na způsobu hospodaření v krajině a způsobem zástavby se soudí, že intenzita i četnost povodní a záplav se může v budoucnu zvyšovat. Aktuální [výstrahy](#) jsou na stránkách ČHMÚ, kde je též [mnoho informací o povodních](#).

Analýza území (není-li provedena)

Vytipování zranitelných území a činností

Povodně kromě bouřkových se vyskytují jen v okolí vodních toků, zaplavena mohou být ale i území jiná, jsou-li snižena, jak silnými dešti, tak i táním sněhu. Na základě zkušeností jsou vytvářeny a zpřístupňovány mapy povodňových ohrožení, ve kterých jsou vyznačena záplavová území s ohledem na intenzitu povodně (zpravidla se jedná o Q5, Q20 a Q100, což jsou pětileté, dvacetileté a stoleté povodně). X-letá povodeň je taková povodeň, jejíž kulminační průtok býval v dlouhodobém průměru dosažen nebo překročen 1krát za X let. Pro účely zjednodušené analýzy území je vhodné odhadnout velikost obydleného území, které může být zaplaveno stoletou povodní. Pokud v rámci MAS neexistují údaje o nebezpečí povodně, doporučujeme provést odhad procenta zasaženého zastavěného území pro každou obec na území MAS. Jako podklad pro odhad je možné využít veřejně dostupných povodňových plánů nebo mapy záplavových území.

Zdroje k analýze území

Povodňový plán České republiky, včetně záplavových území (mapy v některých prohlížečích nefungují):

http://www.dppcr.cz/html_pub/

Prohlížení záplavových území: <http://www.dibavod.cz/70/prohlizecka-zaplavovych-uzemi.html>

Bakalářská práce Tomáše Panského z r. 2010: http://theses.cz/id/demx56/downloadPraceContent_adipIdno_16364

Zhodnocení zranitelnosti

Zhodnocení dopadů

Při hodnocení je třeba vzít v úvahu především množství obydleného území, které je ohroženo povodní (100-letou vodou). Je vhodné zohlednit každou obec s větším počtem obyvatel, která je výrazněji ohrožena povodní, vzít v úvahu historické zkušenosti s největšími proběhlými povodněmi. Obecně jsou povodním přiřazeny závažné následky. Jak ukazují historické zkušenosti, může docházet i k úmrtím a zraněním lidí, nicméně největší škody bývají materiálního charakteru (jedná se především o zaplavené domy a budovy), dále ekonomické následky (přerušení výroby, nutnost rekonstrukce), je také vhodné zohlednit dopad na ekosystémy (v případě, že se v záplavovém území nacházejí chráněná území). V územích, kde existují významné historické zkušenosti, a v záplavových územích, kde se nachází velké množství zástavby, je možné hodnotit hrozbu jako velmi závažnou. V územích, kde se nevyskytují vodní toky, je možné následky hodnotit i jako méně významné až zanedbatelné.

Zhodnocení stávající schopnosti zvládat problém

Varování

Jsou k dispozici povodňové mapy pro dané území?

Máte možnost poznat, že se blíží povodeň?

Máte způsob, jak upozornit obyvatele v území, že se blíží povodeň?

Prevence

Je voda v krajině zadržována?

Existují protipovodňová opatření?

Připravenost

Jsou o hrozbě povodní informováni obyvatelé?

Máte přístup k povodňovým plánům a jsou pro vás využitelné?

Máte zdroje pitné vody, které nemohou být znečištěny zaplavením?

Jsou k dispozici technické prostředky pro zvládání následků povodní (záchranné čluny, pytle s pískem, čerpadla, vysoušeče)?

Četnost závažného výskytu

Pravděpodobnost výskytu povodní je s ohledem na geografickou a klimatickou situaci v České republice poměrně vysoká i v současné době. Vlivem klimatické změny se následkem změny distribuce srážek bude tato pravděpodobnost spíše zvyšovat. Adekvátně prováděna protipovodňová opatření mohou latku, kdy se při srážkách, které samozřejmě ovlivnit nelze, povodeň stane závažnou, podstatně zvýšit. Nakolik to je v daném území, to je vhodné konzultovat s odborníky.